

**FUNKCJONOWANIE GOSPODARSTW
EKOLOGICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE
ZACHODNIOPOMORSKIM W LATACH 2006-2011**

Monika Pradziadowicz

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Abstrakt. Celem niniejszego opracowania jest ukazanie funkcjonowania gospodarstw ekologicznych w województwie zachodniopomorskim. W artykule zaprezentowano: zestawienia statystyczne dotyczące liczby gospodarstw ekologicznych z certyfikatem i w okresie przestawiania dla województwa zachodniopomorskiego w latach 2006-2011, powierzchnie przez nie zajmowane, strukturę wielkości tych gospodarstw oraz dane dotyczące liczby wniosków oraz kwot wypłaconych dla gospodarstw, które zajmują się produkcją ekologiczną w Polsce. Do analizy wykorzystano dane pochodzące z opracowań Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz z Raportu Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) dla województwa zachodniopomorskiego.

Słowa kluczowe: rolnictwo ekologiczne, gospodarstwa ekologiczne, rolnictwo konwencjonalne

WSTĘP

Początki rolnictwa ekologicznego w Polsce miały miejsce w latach dziewięćdziesiątych XX wieku, czyli o wiele później niż w innych krajach Europy Zachodniej. Pierwsze gospodarstwo prowadzone metodami ekologicznymi pojawiło się w latach trzydziestych XX wieku (metodę biodynamiczną uprawy ziemi wprowadził w 1930 roku hrabia Stanisław Karłowski, senator II Rzeczypospolitej, w swoim majątku w Szelejewie k. Gostynia). Po wojnie rolnictwo ekologiczne odeszło w zapomnienie na długie lata.

Pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX wieku rolnictwo ekologiczne ponownie zdobyło zainteresowanie rolników, konsumentów, a także polityków.

Wyrazem tego było utworzenie w 1997 roku, przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Zespołu ds. Rolnictwa Ekologicznego, który opracował Projekt ustawy o rolnictwie ekologicznym [Projekt ustawy... 1998].

W Polsce rolnictwo ekologiczne znajduje się obecnie w fazie rozwoju. Jednak zarówno stan, jak i koncentracja gospodarstw wiejskich pozwalają stwierdzić, że jesteśmy krajem szczególnie predestynowanym do produkcji ekologicznej [Herbut 2000]. Paradoksalnie, kłopoty gospodarcze Polski w poprzednich dziesięcioleciach przyczyniły się do tego, że obszary rolnicze charakteryzują się czystym powietrzem i czystymi glebami. Także rozdrobniona struktura i nadwyżki siły roboczej na terenach wiejskich sprzyjają wprowadzeniu bardziej pracochłonnej produkcji ekologicznej towarów najlepszej jakości. Wynika stąd, iż czynniki, które hamują rozwój rolnictwa konwencjonalnego mogą być motorem rozwoju rolnictwa ekologicznego [Tyburski i Żakowska-Biemans 2007]. Pomimo tych sprzyjających okoliczności, rolnictwo ekologiczne nie jest forsowane jako główny kierunek rozwoju polskiego rolnictwa, ale jest propagowane jako alternatywa dla poszczególnych gospodarstw [Grykień 2005].

Rolnictwo ekologiczne jako system bardzo restrykcyjny z punktu widzenia ochrony środowiska, co wyraża się m.in. całkowitym zakazem stosowania środków produkcji pochodzenia przemysłowego (nawozy sztuczne, środki chemicznej ochrony roślin), jest z punktu widzenia produktywności czynników produkcji systemem mniej wydajnym niż rolnictwo konwencjonalne. Z kolei rolnictwo konwencjonalne, korzystające ze środków produkcji pochodzenia przemysłowego, stanowi określone obciążenie dla środowiska naturalnego i tym samym jest mniej skuteczne pod względem osiągniętych celów ekologicznych [Runowski 2009].

CECHY I CELE ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

W terminie rolnictwo ekologiczne mieści się kilka nurtów (tzw. rolnictwo biologiczne, organiczne, organiczno-biologiczne i biodynamiczne). Jest to system trwały, samowystarczalny i ekonomicznie bezpieczny [Plan działań... 2011]. Ich wspólne cechy są następujące [Żelezicki 2009]:

- a) utrzymywanie i poprawa życia w glebie oraz naturalnej żyzności gleby, stabilności i różnorodności biologicznej, zapobieganie i zwalczanie erozji gleby oraz odżywianie roślin głównie poprzez ekosystem gleby,
- b) ograniczenie do minimum stosowania zasobów nieodnawialnych,
- c) recykling odpadów i produktów ubocznych pochodzenia roślinnego i zwierzęcego jako środka do produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- d) rezygnacja ze zdobyczy chemii i częściowo techniki na rzecz bardzo starannej agrotechniki i optymalnego wykorzystania czynników naturalnych,
- e) utrzymanie żyzności gleby poprzez nawożenie organiczne i odpowiedni płodozmian, z uwzględnieniem roślin motylkowych, wsiewek, poplonów i śródplonów,
- f) ograniczenie nawożenia mineralnego do małych dawek i to tylko w formie zmielonej skały,
- g) rezygnacja z syntetycznych pestycydów na rzecz alternatywnych metod ochrony upraw (tworzenie systemu równowagi ekologicznej, odpowiedni płodozmian i metody uprawy, jeśli preparaty, to biologiczne),

- h) prowadzenie produkcji zwierzęcej jako nieodłącznej części gospodarstwa,
- i) dążenie do samowystarczalności paszowej gospodarstwa, rezygnacja z pasz i dodatków pochodzenia przemysłowego, a także hormonów,
- j) zapewnienie zwierzętom ruchu na świeżym powietrzu i legowiska na słomie,
- k) dążenie do zamkniętego obiegu materii w gospodarstwie.

Powyższe cechy, charakterystyczne dla gospodarstw ekologicznych, świadczą o tym, że produkcja ekologiczna jest systemem zarządzania gospodarstwem i produkcji żywności, łączącym najkorzystniejsze dla środowiska praktyki, wysoki stopień różnorodności biologicznej, ochronę zasobów naturalnych, stosowanie wysokich standardów dotyczących dobrostanu zwierząt i metodę produkcji odpowiadającą wymaganiom niektórych konsumentów preferujących wyroby wytwarzane z użyciem substancji naturalnych i naturalnych procesów [Tyburski i Żakowska-Biemans 2007].

Celem rolnictwa ekologicznego jest zachowanie równowagi pomiędzy zasobami a wymogami ekonomii [Stawicka i in. 2004].

Rolnictwo ekologiczne w odróżnieniu od rolnictwa konwencjonalnego, które jest oparte głównie na celach ekonomicznych, najważniejsze znaczenie przypisuje krótko- i długookresowym celom ekologicznym. Biorąc pod uwagę wiele korzyści, zarówno środowiskowych, jak i ekonomiczno-społecznych, jest uważane za niezwykle ważny czynnik poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców wsi.

Najważniejsze różnice między rolnictwem konwencjonalnym a rolnictwem ekologicznym to [<http://www.ppr.pl/arttykul-roznice-miedzy-konwencjonalnym-a-ekologicznym-1778-dzial176.php>, dostęp: 18.01.2013]:

Rolnictwo konwencjonalne:	Rolnictwo ekologiczne:
– energia kopalin	– wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
– sterowanie określonymi uprawami	– sterowanie całym gospodarstwem
– eksploatacja aż do degradacji	– programowa ochrona krajobrazu
– produkcja średniej jakości biologicznej	– produkcja dobrej jakości biologicznej
– zła jakość przechowalnicza	– dobra jakość przechowalnicza
– maksymalizacja plonów	– plon optymalny
– intensywność gospodarowania i obszar nieskoordynowany z warunkami produkcji i środowiska	– obszar gospodarstwa i agrotechnika optymalna w stosunku do środowiska
– zalecenia specjalizacji oparte głównie na kalkulacji ekonomicznej	– specjalizacja dopuszczalna w ramach zasady prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa
– znaczna chemizacja – nawozy mineralne, biocydy, syntetyczne regulatory wzrostu	– ograniczenie lub zaniechanie chemizacji
– mechanizacja głównie w aspekcie ułatwienia sobie pracy	– mechanizacja dostosowana do warunków glebowych, potrzeb roślin i zwierząt
– skażenie środowiska	– ochrona gleby i wody
– jakość przypadkowa	– produkty najlepszej jakości

ROZWÓJ ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Rosnące zainteresowanie produkcją ekologiczną sprawiło, że liczba gospodarstw ekologicznych w ostatnich latach sukcesywnie się zwiększała. Wzrost ten należy rozpatrywać oddzielnie dla gospodarstw, które uzyskały certyfikat i oddzielnie dla gospodarstw w okresie przestawiania, czyli w okresie dostosowania do standardów stawianych tym gospodarstwom w określonych ustawach i rozporządzeniach (tab. 1).

Tabela 1. Ogólna liczba gospodarstw ekologicznych w województwie zachodniopomorskim
Table 1. Total number of ecological farms in Western Pomerania

Lata Years	Z certyfikatem With certificate				W okresie przestawiania In the transition period			
	liczba gospodarstw ekologicznych number of ecological farms	kraj country	powierzchnia użytków rolnych agricultural land (ha)	kraj country	liczba gospodarstw ekologicznych number of ecological farms	kraj country	powierzchnia użytków rolnych agricultural land (ha)	kraj country
2006	163	3 504	11 716,5	75 090,7	515	5 683	30 714,4	152 947,5
2007	375	6 618	26 013,3	137 890,8	684	5 252	33 100,2	149 637,8
2008	571	8 685	26 243,9	178 731,5	825	6 211	27 906,8	136 116,1
2009	895	10 153	45 292,0	222 022,0	801	6 938	23 685,0	145 040,0
2010	1 312	12 901	61 491,0	308 095,0	1 061	7 681	36 532,0	210 974,0
2011	1 607	15 234	70 950,0	376 036,0	1 458	8 215	48 830,0	229 484,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.
Source: own study based on data from CSO.

W latach 2006-2011 w województwie zachodniopomorskim obserwuje się zarówno szybki wzrost liczby gospodarstw ekologicznych z certyfikatem, jak i w okresie przestawiania. Liczba gospodarstw ekologicznych, które znajdowały się w okresie przestawiania, była znacznie większa w porównaniu z liczbą gospodarstw posiadających już taki certyfikat. Mogło to być związane z wieloma czynnościami organizacyjnymi i produkcyjnymi, które rolnik musiał wykonać, aby jego gospodarstwo można było wpisać do systemu gospodarstw ekologicznych. Wiązało się to nie tylko ze zmianami w sposobie ich gospodarowania, lecz także w poniesieniu licznych nakładów inwestycyjnych.

Analizując dane dotyczące liczby gospodarstw z certyfikatem w 2011 roku można stwierdzić, że w stosunku do 2006 roku ich liczba wzrosła o ponad 10%. Również liczba gospodarstw znajdujących się w okresie przestawiania wzrosła w 2011 roku w stosunku do 2006 roku o ponad 3%. Największą liczbę gospodarstw z certyfikatem obserwowano w latach 2009-2010. W tym okresie ich liczba wyniosła do 417 gospodarstw z certyfikatem, natomiast najwięcej gospodarstw w okresie przestawiania, tj. 397, występuje w latach 2010-2011.

Przestawianie jest procesem dość trudnym, wymagającym od rolnika zdobywania umiejętności praktycznych głównie w drodze naśladowania, ale nie jest to proces, który zrażałby rolników w dążeniu do przekształcenia swojego gospodarstwa w gospodarstwo ekologiczne.

Odnosząc liczbę gospodarstw ekologicznych z certyfikatem oraz w okresie przestawienia województwa zachodniopomorskiego do danych dotyczących całego kraju, można stwierdzić, że województwo zachodniopomorskie odgrywa ważną rolę w zwiększaniu liczby gospodarstw ekologicznych w Polsce. W 2011 roku gospodarstwa posiadające certyfikat stanowiły 10,5% wszystkich gospodarstw ekologicznych z certyfikatem w kraju, natomiast gospodarstwa w okresie przestawienia stanowiły aż 17,7%.

Analogicznie do wzrostu liczby gospodarstw prowadzących produkcję metodami ekologicznymi wzrasta powierzchnia użytków rolnych, na których produkcja ta ma miejsce. W latach od 2006-2008 gospodarstwa ekologiczne z certyfikatem nie zajmowały jeszcze dużej powierzchni użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim. Średnia powierzchnia użytków rolnych gospodarstw z certyfikatem wynosiła w tym okresie 21 324,6, natomiast gospodarstw w okresie przestawienia – 30 573,8. Dopiero w latach 2009-2011 powierzchnia użytków rolnych gospodarstw ekologicznych z certyfikatem znacząco się powiększyła i przewyższyła powierzchnię użytków rolnych gospodarstw ekologicznych w okresie przestawiania w 2009 roku o 52%, w 2010 roku o 59%, a w 2011 roku aż o 69%.

Odnosząc powierzchnie użytków rolnych gospodarstw ekologicznych z certyfikatem oraz w okresie przestawiania w województwie zachodniopomorskim do całego kraju, można stwierdzić, że udział powierzchni użytków rolnych gospodarstw z certyfikatem w 2011 roku stanowił 18,8% ogólnej powierzchni użytków rolnych w kraju, natomiast udział użytków rolnych gospodarstw w okresie przestawienia wyniósł 21,2%.

Analizując dane dotyczące powierzchni ekologicznych użytków rolnych na przestrzeni ostatnich lat, można stwierdzić, że rolnictwo ekologiczne w województwie zachodniopomorskim systematycznie się rozwija. Jest to rezultat wzrastającego popytu na żywność ekologiczną, zarówno w kraju, jak i za granicą oraz wyższe wsparcie finansowe dla gospodarstw prowadzących taką produkcję niż w przypadku rolnictwa konwencjonalnego. Dopłaty do tego typu produkcji mogą osiągnąć, w zależności od rodzaju produkcji, 300-1800 zł na ha rocznie.

Zarówno w okresie przestawiania, jak i po uzyskaniu certyfikatu, gospodarstwo poddawane jest corocznej kontroli. Rolnik w związku z tym otrzymuje pisemne zawiadomienie o kontroli i w wyznaczonym dniu powinien być przygotowany na przyjazd inspektorów z jednostki certyfikującej. W trakcie kontroli inspektor powinien wskazać rolnikowi słabe punkty gospodarstwa, jego uchybienia, braki, niedociągnięcia – w świetle wymogów ustawowych. Jednostka certyfikująca może przeprowadzić dodatkowe niezapowiedziane kontrole i pobrać próbki produktów do analizy. Koszy za przeprowadzoną kontrolę ponosi rolnik. Po uzyskaniu pozytywnych wyników kontroli rolnik otrzymuje zaświadczenie, że gospodarstwo jest w trakcie przestawiania na ekologiczne, jednak produktów z niego nie można sprzedawać jako ekologicznych. Dopiero po ustalonym przez jednostkę certyfikującą czasie przestawiania i corocznych pomyślnych kontrolach gospodarstwo rolne może otrzymać certyfikat (ważny tylko na jeden rok). Aby kontynuować działalność w kolejnych latach, producent występuje z wnioskiem nie później niż trzy miesiące przed upływem terminu ważności posiadanego certyfikatu do upoważnionej jednostki certyfikującej. Zaniechanie kontroli skutkuje zerwaniem ciągłości i koniecznością powtórki okresu przestawiania [Błaszczynska 2007].

Tabela 2. Liczba wniosków oraz kwoty wypłacone dla gospodarstw prowadzących produkcję rolniczą metodami ekologicznymi w ramach PROW 2007-2013 w roku gospodarczym 2009 i 2010

Table 2. Number of applications and the amount paid to farms organically growing agricultural production under RDP 2007-2013 in 2009 and 2010

PROW 2007-2013 (kampania 2009 i 2010) RDP 2007-2013 in 2009 and 2010										
Województwo Region	liczba złożonych wniosków number of applications		liczba decyzji pozytywnych number of positive decisions		liczba wariantów number of variants		powierzchnia area (ha)		kwota wypłacona amount paid (PLN)	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Zachodniopomorskie	811	1 694	794	1 658	1 476	2 977	28 873,93	63 851,67	17 006 121,05	44 506 062,38
Kraj Country	9 035	15 442	8 854	15 024	21 172	33 929	187 168,09	354 301,74	114 032 420,49	230 480 107,10

Źródło: Raport... [2011].
Source: Report... [2011].

W latach 2009-2010 w województwie zachodniopomorskim łącznie złożono 2505 wniosków przez gospodarstwa prowadzące produkcję rolniczą metodami ekologicznymi w ramach PROW 2007-2013, z czego 2452 wniosków uzyskało decyzje pozytywną.

Analizując liczbę złożonych wniosków przez gospodarstwa ekologiczne w ramach PROW 2007-2013 w 2010 roku, stwierdzono przyrost wniosków składanych przez beneficjentów o 883 (52%) w porównaniu z 2009 rokiem.

W 2010 roku udział województwa zachodniopomorskiego w ogólnej liczbie złożonych wniosków w kraju stanowił 10,9%, natomiast liczba wydanych decyzji pozytywnych stanowiła 11%.

Sytuacja ta świadczy o tym, że rolnicy chętnie przekształcają swoje gospodarstwa w gospodarstwa ekologiczne, gdyż w ramach PROW 2007-2013 mogą oni ubiegać się o dotację do hektara produkcji ekologicznej, przystępując do Osi 2 – Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich – wybierając pakiet rolnictwo ekologiczne. Wybór tego pakietu polega na podejmowaniu przez rolnika działań, które mają przyczynić się do rozpowszechnienia systemów produkcji rolniczej, zgodnych z wymogami ochrony środowiska oraz ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich. Kwota wypłacona z tego tytułu w województwie zachodniopomorskim wynosiła w 2010 roku 44 506 062,38 zł, co stanowiło 19,3% kwoty wypłaconej w odniesieniu do całego kraju.

Największy odsetek (23,1%) gospodarstw ekologicznych użytkowanych przez producentów rolnych w 2009 roku stanowiły gospodarstwa o powierzchni upraw do 5 ha, w roku następnym był widoczny ich spadek o ponad 10%. W pozostałych grupach obszarowych w 2010 roku był widoczny wyraźny wzrost wielkości gospodarstw ekologicznych w porównaniu z 2009 rokiem.

W 2010 roku dominowały gospodarstwa o powierzchni upraw 20-50 ha (24,7%), natomiast najmniejszy udział miały gospodarstwa powyżej 100 ha (10,2%).

Tabela 3. Struktura wielkości gospodarstw ekologicznych w województwie zachodniopomorskim (%)
 Table 3. Structure of the size of ecological farms in Western Pomerania (%)

Rok Year	Wielkość gospodarstwa – Farm size					
	< 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	20-50 ha	50-100 ha	> 100 ha
2009	23,1	14,7	16,7	22,1	13,9	9,5
2010	11,8	16,3	20,7	24,7	16,1	10,2

Źródło: Raport... [2011].
 Source: Report... [2011].

Analizując dane dotyczące struktury obszarowej badanych gospodarstw, można stwierdzić wzrost zainteresowania systemem rolnictwa ekologicznego przez rolników, posiadających większe, rodzinne gospodarstwa, którzy w produkcji ekologicznej widzą możliwość zwiększenia swoich dochodów i utrzymania się na rynku.

ZAKOŃCZENIE

W ostatnich latach nie tylko w Polsce, lecz także na całym świecie rolnictwo ekologiczne zyskuje coraz szerszą społeczną aprobatę. Mimo iż taki system gospodarowania jest na początkowym etapie rozwoju, to, od kilku lat, obserwuje się bardzo dynamiczny jego rozwój. W województwie zachodniopomorskim bardzo dynamicznie rozwijały się gospodarstwa ekologiczne zarówno pod względem liczby, jak i powierzchni.

Gospodarstw ekologicznych w 2006 roku było 678 (z certyfikatem i w okresie przedstawienia), w 2007 roku – 1059, w 2008 roku – 1396, w 2009 roku – 1696, w 2010 roku – 2373, w 2011 roku liczba ich wzrosła do 3063 i nadal rośnie. Z roku na rok przybywa gospodarstw ekologicznych, które zyskują coraz większą aprobatę nie tylko wśród rolników, lecz także i wśród społeczeństwa.

Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych na przestrzeni ostatnich lat systematycznie się zwiększa, głównie dzięki rosnącemu popytowi na produkty pochodzenia ekologicznego. Możemy zaobserwować, że coraz większa liczba rolników decyduje się na przekształcenie swojego gospodarstwa w gospodarstwo ekologiczne. Dla wielu rolników stanowi to szansę uzyskania dochodu poprzez: a) sprzedaż zdrowej i ekologicznej żywności bez agrochemii, bez konserwantów, a przede wszystkim nie modyfikowanej genetycznie, b) możliwość ubiegania się o dotację do hektara produkcji ekologicznej w ramach PROW 2007-2013.

Najczęściej gospodarstwa ekologiczne mają powierzchnię 20-50 ha, co świadczy o zainteresowaniu rolnictwem przez „większych” rolników, których głównym źródłem utrzymania jest produkcja ekologiczna. Średnia powierzchnia gospodarstw ekologicznych przekracza obecnie 20 ha, dla gospodarstw konwencjonalnych ta średnia wynosi ok 10 ha.

Bez wątpienia duży wpływ na rosnące zainteresowanie rolnictwem ekologicznym ma odczuwalny kryzys bezpieczeństwa żywnościowego, a także troska o własne zdrowie. Założenia te coraz częściej skłaniają konsumentów do poszukiwania żywności

o gwarantowanej jakości. Naprzeciw takim potrzebom wychodzi rolnictwo ekologiczne, które wytwarza żywność o wyższych walorach odżywczych i zdrowotnych, bo nieskażonych pozostałościami środków agrochemicznych, w porównaniu z produktami oferowanymi przez rolnictwo konwencjonalne. Konsumentów produktów rolnictwa ekologicznego twierdzą, że produkty rolnictwa konwencjonalnego są szkodliwe dla zdrowia.

Gospodarstwa ekologiczne nie tylko produkują wysokiej klasy żywność, lecz także dbają o jakość całego środowiska, w którym funkcjonują. Wymaga to dużego nakładu pracy, dobrej organizacji, a przede wszystkim stale pogłębianej wiedzy choćby z zakresu agrotechniki czy ekologii. Z tych powodów rolnictwo ekologiczne nie będzie odgrywało decydującego znaczenia w produkcji rolnej, ale może stanowić interesujący kierunek rozwoju dla pewnej grupy gospodarstw [Grykień 2005].

Jeżeli rolnictwo ekologiczne oraz rynek tych produktów będzie rozwijać się w taki sam sposób jak w innych rozwiniętych krajach europejskich, to będzie to z pewnością działalność z perspektywą rozwoju.

LITERATURA

- Błaszczczyńska B., 2007. Przekształcenie gospodarstwa konwencjonalnego na produkcję ekologiczną – podręcznik z elementami prawa. Edukacja i kultura w ramach programu Leonardo da Vinci, Bydgoszcz.
- Grykień S., 2005. Bariery rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce. W: Funkcje obszarów wiejskich. Akademia Świętokrzyska, Kielce, 63-71.
- Herbut E. 2000. Ekologiczne uwarunkowania produkcji drobiu w Polsce. *Więś Jutra* 1: 18-19.
- Liczba gospodarstw ekologicznych w województwie zachodniopomorskim. 2012. Bank Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl [dostęp: 18.01.2013].
- Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2011-2014. 2011. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa.
- Projekt ustawy o rolnictwie ekologicznym. 1998. *Ekoland* 12 (28).
- Raport o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2009-2010. 2011. Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS), Warszawa.
- Runowski H., 2009. Rolnictwo ekologiczne – rozwój czy regres? *Rocz. Nauk Roln. Ser. G*, 96, 4.
- Stawicka J., Szymczak-Piątek M., Wieczorek J., 2004. Wybrane zagadnienia ekologiczne. Wyd. SGGW, Warszawa.
- Tyburski J., Żakowska-Biemans S., 2007. Wprowadzenie do rolnictwa ekologicznego. Wyd. SGGW, Warszawa.
- www.ppr.pl/arttykul-roznice-miedzy-konwencjonalnym-a-ekologicznym-1778-dzial176.php [dostęp: 18.01.2013].
- Żeleźnik M., 2009. Dlaczego rolnictwo ekologiczne? *Rocz. Świętokrz. Ser. B – Nauki Przyr.* 30, 155-166.

FUNCTIONING OF ECOLOGICAL HOUSEHOLDS IN WEST POMERANIAN VOIVODESHIP IN 2006-2011

Summary. The purpose of this paper is to present the functioning of organic farms in Western Pomerania. The article presents statistical statements regarding the number of certified organic farms and in the transition period for the region of West Pomeranian in

2006-2011, the areas occupied and the structure of the size of these farms and the number of applications and the amounts paid to farms, which produce green in Poland. The analysis used the data from studies of Central Statistical Office (GUS) and the Report of the Chief Inspectorate for Quality of Agricultural and Food (IJHARS) for the province of West Pomeranian.

Key words: organic farming, organic farms, conventional farming

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 25.04.2013

Do cytowania – For citation: Pradziadowicz M., 2013. Funkcjonowanie gospodarstw ekologicznych w województwie zachodniopomorskim w latach 2006-2011. J. Agribus. Rural Dev. 2(28), 205-213.